

Opinia CreDO pentru CNP cu privire la aprobarea Concepției dezvoltării clusteriale a sectorului industrial al Republicii Moldova

OZ a Cabinetului de Miniștri din 14.08.2013.

1.1. Subiectul 2. Cu privire la aprobarea Concepției dezvoltării clusteriale a sectorului industrial al Republicii Moldova

Suștinem de principiu aprobarea Concepției. Formulăm o serie de propuneri de îmbunătățiri.

Intenția. Proiectul Concepției are ca obiectiv facilitarea creșterii clusterelor în sectorul industrial (sectorul real) în scopul asigurării competitivității economiei în 3 regiuni geografice, având ca beneficiari IMM (1. mun. Chișinău, 2. regiunea de dezvoltare Nord și 3. regiunea de dezvoltare Sud cu UTA Gagauzia). Industriile targetate: 1. fabricarea băuturilor, 2. industria ușoară inclusiv fabricația textilă, 3. fabricarea articolelor de îmbrăcăminte, 4. repararea și vopsirea bănelurilor, 5. producția de piei, de articole din piele și fabricarea încălțămintei, 6. industria produselor nemetalifere, dar și 7. Industria electronică de fabricare a mașinilor și echipamente. Probleme identificate: 1) nivelul scăzut al asocierii IMM, 2) cooperarea inadecvată cu actorii cercetării, inovării și educaționale, 3) asimetria informațională în industrii, 4) accesul inadecvat la sursele financiare. Statul preconizează intervenții de susținere prin: 1) conturarea hărților clusterizării, 2) informarea pentru formarea clusterelor, 3) sprijinul direct pentru inovații și transfer tehnologic între inținerile din nucleul clusterului, 4) suportul financiar clusterelor înregistrate juridic.

1. General.

1.1 Evitarea prestabilirii regiunilor și sectoarelor industriale beneficiare ale politicii de dezvoltare cluster (politicile cluster).

1.2 Renunțarea la prestabilirea intervenției doar la nivelul național. Politicile cluster în experiența internațională și europeană se implementează dinamic în subregiunile naționale, la nivelul regiunilor de naționale de dezvoltare și la nivelul internațional (flexibilitatea și complementaritatea la câteva nivele).¹

1.3 Politicile cluster vor evita acțiuni puternice intervenționiste pe motiv că vor crea distorsiuni de piață,² politicile cluster se vor limita doar la facilitarea creșterii clusterelor pe baza actorilor existenți.

1.4 Politicile de cercetare și inovare³ ca obiective și priorități de cercetare vor fi cel puțin parțial corelate cu politicile cluster. Politicile cluster vor completa politicile industriale și economice actuale.

2. Specific.

2.1 Reformularea enunțării problemelor (punct.8). Forma actuală sugerează direct soluțiile (or în politici există opțiuni de soluții). Reformularea acestora și a **problemelor generice** care dictează necesitatea **politicilor cluster**⁴: 1) interesele întreprinderilor ramurale sunt slab reprezentate, 2) politicile de cercetare și inovare (subvențiile financiare) nu corelează

¹ Cluster policy in Europe: Summary of cluster policies in 31 European countries, Oxford Research, Europe INNOVA, 2008
S.Hantsch, H.Kergel, Th.Lammer-Gamp, G.Meier, M.Nerger, Cluster Management Excellence in Germany: German clusters in comparison with European peers, 2013

V.Susplugas, Cluster Policy in France, 2011, Debrecen, Hungary

² P.12 J.Meyer-Stamer, U.Harmes, How to Promote Clusters, 2005

³ A se vedea **Opinia CNP din 07.08.2013 cu privire la reforma cadrului instituțional de gestionare a cercetărilor.**

⁴ P.31 European Commission, The Concept of Clusters and Cluster Policies and their role for Competitiveness and Innovation, SEC (2008) 2637

adekvat cu consolidarea capacităților de creștere a producției în sectorul real, 3) forța de muncă ca factor de producție nu de învechiri adecvate și necesare întreprinderilor, 4) asimetria informațională datorită circulației limitate a acestora cu referire la factorii de producție, tehnologiile, factorii cererii și ofertei, 6) infrastructura fizică și financiară subdezvoltată pentru a facilita dezvoltarea IMM.

2.2 Completarea **politicilor cu efect de sinergie** (pnct.9, pnct.16). Concepția va prevedea măsuri complementare și distincte politicilor de infrastructură: 1) industrial (Strategia de dezvoltare a industriei..., Programul de dezvoltare a industriei noastre...), 2) de dezvoltare a IMM (Strategia de dezvoltare a sectorului IMM) și 3) dezvoltare regională (pnct.9). Dar, **politicile de cercetare, inovare și transfer tehnologic vor fi corelate** după necesitate cu prezentă Concepție (pnct.16).

2.3 Formularea obiectivelor generale compatibile cu natura politicilor de cluster (pnct.18). Obiectivele generale formulate cu excepția punct. 1) reprezintă rezultatele așteptate sau elementele generice ale politicii de cluster, un document strategic, de regulă, conține doar câteva obiective generale (în redacția actuală sunt 11 obiective generale). Propunem reformularea obiectivelor generale, limitându-se doar la **2 relevante politici de cluster: 1) promovarea competitivității sectorului industrial la nivel regional și 2) consolidarea sectoarelor industriale.**

2.4 **Reformularea principiilor politicii de cluster** (pnct.19). Principiile actuale 1), 2), 3), 4), 5) și 6) conțin norme generale de reglementare a raporturilor economice. Propunem principii specifice politicilor de cluster, bazate pe funcția principiilor în domeniul politicilor de cluster: 1) principiul facilitării creșterii clusterelor în baza industriilor existente, 2) principiul acțiunii temporare a măsurilor de facilitare dezvoltării clusterelor, 3) principiul complementarității politicilor de cluster, 4) principiul pluralității facilitării clusterelor la nivel regional național, național și regional internațional, 5) principiul previzibilității și transparenței politicilor, deciziilor și finanțelor de cluster.

2.5 Pnct.20 conține drepturile evidente ale întreprinderilor și membrilor de cluster.

2.6 Subcapitolul 4 (pnct.23-29) conține justificarea argumentată pentru selectarea a câtorva domenii de dezvoltare a clusterelor (pnct.29) și prestabilirea regiunilor de dezvoltare a clusterelor (p.12). Aceste prevederi încălcă principiul pluralismului formării dinamice a clusterelor subregionale naționale, a clusterelor dinamice în afara sectoarelor prestabilite și a clusterelor regionale. Considerăm relevantă analiza prezentată, totuși, este incorectă prestabilirea geografică și sectorială a intervenției politicii de cluster ca fiind unică posibilă. Este restrictiv pentru dinamica formării clusterelor, inclusiv prin **limitarea pluralismului formării clusterelor subregionale.**

2.7 Subcapitolul 6 **conține instrumentele politicii de cluster**, în general, având o abordare puternic intervenționistă și prescriptivă. Prin urmare, acest capitol poate fi substituit cu statuarea instrumentelor și măsurilor generice caracteristice politicilor de cluster ó redăm mai jos. **Politicile de cluster presupun procesul de facilitare a clusterizării cu participarea și rolul important al actorilor din industrie și altor actori. Direcționarea în detrimentul rolului principal al întreprinderilor și actorilor respectivi este contraproductivă pentru mecanismele de piață,** cum demonstrează experiența aplicării politicilor de cluster. Secțiunea 6.1 ó dezvoltarea carului legislativ ó prevede necesitatea elaborării a câtorva documente strategice suplimentare la Concepția dată (strategia dezvoltării clusterelor a sectorului industrial, alte acte legislative din pnct.36), or, Cabinetul de Miniștri în baza Concepției date ar putea adopta măsuri de politici concrete deja la această etapă (a se exclude și pnct.60). Secțiunea 6.2 și 6.3 prevăd un ir de acțiuni necesare, acestea se pot regăsi într-un plan de acțiuni. Secțiunea 6.4 ó sursele de finanțare

ó este necesar , îns poate fi redus din contul pnct. 47, totodat se va completa prin cerin ele specifice fa a de procedura de sus inere financiar a clusterilor. Sec iunea 6.5 con ine competen ele autorit ior în domeniul politicii cluster, în acest sens propunem excluderea pnct.49 extinderea sec iunii prin introducerea no iunii de co-participare în procesul de implementare a altor actori cointeresa i i desemnarea rolului activ i concret al reprezentan ilor formelor asociative ale industriilor beneficiare.

2.8 Subcapitolul 6 se va completa cu **instrumentele și măsurile generice autentice politicii cluster** i detalizarea acestora⁵: 1) m surile de promovare a cooper rii i comunic rii între actorii relevan i (inclusiv parcurile industriale, incubatooare business, programe informa ionale i de formare a deprinderilor pentru gestionarea clusterului, inventariaarea deprinderilor i standardelor ocupa ionale, cercetarea pie elor i industriilor, etc), 2) m surile de stimulare a cererii (inclusiv licita iile publice pentru procurarea tehnologiilor, produselor i serviciilor, etc), 3) facilitarea form rii deprinderilor ca factorul de produc ie (inclusiv corelarea form rii deprinderilor la for a de munc , programe dintre întreprenz orii i prestatorii serviciilor de formare profesional , etc), 4) promovarea rela ion rilor interna ionale (inclusiv pentru investi ii externe directe, etc) i 5) formarea mai bun a factorilor de produc ie ó politicile cadru.

⁵ P.53-63 The Cluster Policies Whitebook, Th.Anderson, S.S.Serger, J.Sorvik, E.W.Hansson, The Competitive Institute